

معماری زمینه گرا و توسعه پایدار شهری نمونه موردی: شهر اورامان تخت

حمیده اسدی تبار¹، زهرا شیرانی²

پست الکترونیکی: 09189328017 zax85@yahoo.com

پست الکترونیکی: shirani_sh@yahoo.com

¹دانش آموخته کارشناسی ارشد دانشگاه هنر اصفهان

²دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه هنر تهران

چکیده

توسعه پایدار توسعه ای است که نیازهای زمان حال را تأمین می کند بدون آنکه توانایی نسل های آتی در پاسخگویی به نیازهایشان را به خطر بیندازد. توسعه پایدار شهری دارای جنبه های گوناگونی است. اما بر جنبه زیست محیطی آن تأکید ویژه ای صورت گرفته است. البته توسعه پایدار منحصر به مسائل زیست محیطی نیست بلکه جنبه های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی را نیز شامل می شود. زمینه گرایی از بحث های بسیار مهمی است که در دهه های اخیر مطرح شده است. می توان گفت زمینه گرایی دیدگاهی است که به ویژگی های خاص یک مکان و بکارگیری آن ها در طراحی معاصر توجه دارد. این ویژگی ها شامل ویژگی های کالبدی، اکولوژیکی، تاریخی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی می شود. میان مباحث توسعه پایدار و زمینه گرایی اشتراکات فراوانی وجود دارد. اولین و قدیمی ترین بعدی که بحث زمینه گرایی مطرح شد، توجه به محیط پیرامون پدیده بود. این امر شامل احترام به بافت موجود و توجه به ویژگی های اقلیمی و زیست محیطی موجود می باشد. هر جا که شاهد مکانی زمینه گرا باشیم می توان پایداری را نیز به وضوح یافت. شهر اورامان تخت از توابع استان کردستان شهری زمینه گرا همراه با ویژگی های یک شهر پایدار است. استفاده از مصالح بوم آورد، حداقل دخالت در محیط پیرامون، توجه به مسائل اقلیمی از جمله آب و هوا، بارش، جهت تابش خورشید، توپوگرافی و... از مواردی هستند که به وضوح در این شهر قابل مشاهده است. در این پژوهش پس از شرح مختصری از مبانی توسعه پایدار و زمینه گرایی به بیان اهمیت زمینه گرایی در رسیدن به توسعه پایدار می پردازیم. این پژوهش از نوع توصیفی - تحلیلی و در پی شناسایی قسمتی از اشتراکات این دو مبحث در قالب یک نمونه موردی است و در انتها چنین نتیجه گرفته می شود که زمینه گرایی اولین گام در رسیدن به توسعه پایدار است و با الگوبرداری صحیح از محیط های زمینه گرا می توان در مناطق دیگر نیز امکان ایجاد توسعه پایدار را فراهم نمود.

افتخاری نوین در توانمندسازی و توسعه پایدار معماری، عمران، گردشگری، انرژی و محیط زیست شهری و روستایی

۹ مرداد ۱۳۹۳

انجمن ملی برنامه‌ریزی شهری و روستایی

سازمان برنامه‌ریزی و اقتصاد انرژی

سازمان برنامه‌ریزی و اقتصاد محیط زیست

سازمان برنامه‌ریزی و اقتصاد سلامت

سازمان برنامه‌ریزی و اقتصاد مسکن

سازمان برنامه‌ریزی و اقتصاد علمی

سازمان برنامه‌ریزی و اقتصاد محیط زیست

واژگان کلیدی: زمینه‌گرایی، توسعه پایدار، محیط زیست

1- مقدمه

با توسعه روزانه شهری شدن زندگی بشر مفاهیم مربوط به توسعه پایدار به این حیطة وارد گردید. توسعه پایدار شهر محصول نگاه‌های جدید به عدالت اجتماعی، فضایی و محیطی نسبت به شهر است. شهرها در سال 2020 جمعیتی معادل 75 درصد کل جهان را در عینی در خود جای خواهند داد که تقریباً 2 درصد از فضای شهری را در اختیار دارند. بنابر این این تراکم عجیب و بی سابقه جمعیت و نیاز عمومی به جذب منابع اساسی منجر به بهره‌برداری‌های غیر طبیعی از منابع محلی و استثمار منابع همسایگی خواهد شد. آثار این توسعه با پس ماند‌های غیر قابل پیش‌بینی به جای مانده از شهرها ادامه داشته و آلودگی‌ها و بیماری‌ها و گونه‌های زندگی حاشیه‌ای جدید محصول این توسعه خواهد بود (سایت مدیریت شهری).

در سال 1993 در ریودوژانیرو اجلاس عالی زمین با شعار محیط زیست و توسعه با حضور سران کشورهای جهان تشکیل شد. در این اجلاس با تدوین دستور کار 21 توسعه پایدار به عنوان یک هدف پذیرفته شده جهانی مطرح شد. جهت اجرای دستور کار 21، اجلاس عالی زمین، کمیته توسعه پایدار (Comission on Sustainable Development (COSD را در سازمان ملل تشکیل داد. وظیفه اصلی این کمیته، پایش و ارزیابی پیشرفتی است که در حرکت به سوی آینده پایدار صورت می‌گیرد. برای این کار مجموعه‌ای از شاخص‌ها و استانداردها برای اندازه‌گیری میزان پیشرفت پایداری لازم بود. این شاخص‌ها جنبه‌های گوناگونی شامل اقتصادی، اجتماعی، نهادی و زیست محیطی را شامل می‌شدند (کوشیار 1382:32).

توسعه پایدار شهری به عنوان جزئی از توسعه پایدار بر پایه استفاده معقول از منابع طبیعی استوار شده است و در این نوع توسعه ملاحظات سه‌گانه محیطی، اقتصادی و اجتماعی در کنار هم لحاظ خواهد شد. حفاظت و بهبود محیط شهری از طریق مسئولیت و ضمانت زیست محیطی که از طریق استفاده درست از منابع طبیعی، به حداقل رساندن آلودگی هوا، اجتناب از آلودگی زمین، به دنبال